

Vác Város Önkormányzat
Bölcsődék és Fogyatékosok Intézménye

2600 Vác, Kölcsey Ferenc u. 4.

Tel: 06-27-504-105

E-mail: bfi@bfi.vac.hu

igazgato@bfi.vac.hu

Egységes Szakmai Program

2. sz. melléklete

VÁC VÁROS ÖNKORMÁNYZAT BÖLCSŐDÉK ÉS
FOGYATÉKOSOK INTÉZMÉNYE

BÖLCSŐDE ÉS SPECIÁLIS CSOPORT

SZAKMAI PROGRAMJA

TARTALOMJEGYZÉK

I. Szerkezeti felépítés	94
1.1. Bölcsőde és Speciális Csoport.....	94
1.1.1. Szolgáltatási kapacitások	94
1.1.2. Szolgáltatás tartalma	94
1.1.3. Szolgáltatásról szóló tájékoztatás	94
1.1.4. Jogi szabályozás:	95
1.2. Térítési díj megállapításának rendje.....	95
1.2.1. Étkezés térítési díj megállapítása	95
1.2.2. Gondozási díj megállapítása	95
II. Funkcionális egységeink	95
2.1. Akadálymentesítés.....	96
III. Bölcsődei nevelés-gondozás	96
3.1. Bölcsődei nevelés-gondozás személyi feltételei.....	96
3.2. A bölcsődei nevelés-gondozás célja:	97
3.3. A bölcsődei nevelés alapelvei	97
3.3.1. A család rendszerszemléletű megközelítése.....	97
3.3.2. A kora gyermekkori intervenció szemlélet befogadása.....	97
3.3.3. A családi nevelés elsődleges tisztelete	98
3.3.4. A kisgyermeki személyiség tisztelete.....	98
3.3.5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe	98
3.3.6. A biztonság és a stabilitás megteremtése.....	98
3.3.7. Fokozatosság megvalósítása	98
3.3.8. Egyéni bánásmód érvényesítése.....	98
3.3.9. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége	99
3.3.10. A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása	99
3.4. A bölcsődei nevelés feladatai.....	99
3.4.1. A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése.....	99
3.4.2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása	100
3.4.3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése.....	100
3.4.4. Megismerési folyamatok fejlődésének segítése.....	101
3.5. A speciális csoport működése	102
3.5.1. Egyéni foglalkozások	103
3.5.2. Egyéni mozgásfejlesztés	104
3.5.3. Csoportos foglalkozások	104
3.6. Az intézményben működő csoportos foglalkozások	104
3.6.1. Zenecsoporth.....	104
3.6.2. Ábrázoló csoportfoglalkozás	105
3.6.3. Mozgásfejlesztő foglalkozás	105
3.6.4. Érzékelés, észlelés fejlesztő csoportfoglalkozás	105
3.6.5. Egészségvédelem, egészséges életmódra való nevelés	106
3.7. Gyógyszeradás, elsősegély	106
3.8. A bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei	106
3.8.1. „Saját kisgyermeknevelő”-rendszer.....	106
3.8.2. Gyermekcsoportok szervezése	107
3.8.3. Napirend	107

3.8.4. Tárgyi feltételek.....	109
3.9. Családok támogatásának módszerei és lehetőségei	110
3.9.1. Kapcsolat a törvényes képviselővel	110
3.9.2. Fogadóóra	110
3.9.3. A családlátogatás	110
3.9.4. Beszoktatás, a törvényes képviselővel történő fokozatos beszoktatás ...	111
3.9.5. Szülői értekezlet.....	111
3.9.6. Napi beszélgetés	112
3.9.7. Szülőcsoportos megbeszélések.....	112
3.9.8. Egyéni tanácsadás.....	112
3.9.9. Üzenő füzet	112
3.9.10. Indirekt kapcsolattartási formák	112
3.10. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény kapcsolatrendszere	113
3.11. Baleset megelőzés	113
3.12. A bölcsődei nevelés főbb helyzetei.....	114
3.13. Dokumentáció	115
3.14. Az ellátás igénybevételének módja	116
3.15. Az ellátottak és a szolgáltatást végzők jogainak védelme.....	116
3.16. Gazdálkodási gyakorlat	116
IV. Továbbképzések, tapasztalatszerék tervezése	117
4.1. Továbbképzés	117
4.2. Tapasztalatszere	117
4.3. Gyakornokok fogadása	117
4.4. Szakmai előírások- Módszertani levelek.....	117

I. SZERKEZETI FELÉPÍTÉS

Fenntartó: Vác Város Önkormányzat Képviselő-testülete

Szolgáltatást nyújtó: Vác Város Önkormányzat Bölcsődék és Fogyatékosok Intézménye

Szolgáltatási hely: Bölcsőde és Speciális Csoport

2600 Vác, Baba u. 2.

Vác Város Önkormányzat Bölcsődék és Fogyatékosok Intézménye az alább felsorolt részlegek irányítását végzi:

- Kölcsey utcai Bölcsőde
- Szegfű utcai Bölcsőde
- Bölcsőde és Speciális Csoport
- Fejlesztő Napközi Otthon
- Fogyatékosok Napközi Otthona
- Kölcsey utcai Főzőkonyha
- Igazgatói titkárság

1.1. Bölcsőde és Speciális Csoport

Bölcsődénk **44** férőhelyes, részleges integrációban foglalkozunk az ép fejlődésű gyermekek mellett, eltérő fejlődésű kisgyermekkel.

Felvehető: **24** fő   1 - 3 éves korig. / Bölcsődei csoport/

20 fő   1 - 6 éves korig. / Speciális csoport/

A bölcsődébe kerülés feltételeit a Házirend részletesen tartalmazza.

Alapító Okiratban meghatározott alaptevékenységek:

- Bölcsődei ellátás
- Munkahelyi étkeztetés

1.1.1. Szolgáltatási kapacitások

Ellátási területünk elsősorban Vác város közigazgatási területe. Igény, és szabad férőhely kapacitás esetén önkormányzati megállapodás után fogadunk Pest-, és Nógrád megye településeiről is eltérő fejlődésű gyermekeket. Bölcsődénk a térség ellátórendszerében specialitását tekintve egyedülálló.

1.1.2. Szolgáltatás tartalma

Megállapodás alapján, személyes gondoskodást nyújtó alapellátás keretében nyújtunk a gyermekeknek napközbeni ellátást, étkezést, gondozást heti 5 napon, napi 10 órában.

1.1.3. Szolgáltatásról szóló tájékoztatás

Érdeklődésre telefonon, elektronikus úton adunk tájékoztatást, jelentkezés, beiratkozás alkalmával szóban és tájékoztatófüzet útján nyújtunk információkat szolgáltatásainkról. Időnként újságcikkekben jelenünk meg, honlapunk készítése folyamatban van.

1.1.4. Jogi szabályozás:

- 1997. évi XXXI. törvény **(Gyvt.)** 37/A.§, 146.§ (1), 150.§ (1-6), 151.§ (1)
- 15/1998. (IV.30.) **NM rendelet** 40.§(1), 40/A.§, 41.§ (1-4), 43.§ (1-3), 45/A.§(1,3,4)
- 5/2008. (II.22) sz. önkormányzati rendelet 7.§, 9.§ (2)
- 1993. évi III. törvény **(Szt.)** 100.§

1.2. Térítési díj megállapításának rendje

1.2.1. Étkezés térítési díj megállapítása

Vác Város Önkormányzata minden év január 1. hatállyal rendeletben megállapítja az étkezésért fizetendő nyersanyagköltséget. A térítési díj fizetésére kötelezett az étkezésért az áfával növelt nyersanyagköltséget köteles megfizetni.

Minden év április 1-től Vác Város Önkormányzata a szolgáltatási önköltség számítás alapján felülvizsgálja a térítési díjakat, és rendeletben szabályozza a fizetendő térítési díjak összegét külön ellátásonként a 328/2011. (XII.29.) Korm. rend. alapján.

Az Intézményvezető a kötelezettet írásban tájékoztatja a térítési díj összegéről a megállapodás megkötésekor, illetve a térítési díj változásakor.

1.2.2. Gondozási díj megállapítása

Vác Város Önkormányzata minden év április 1-től rendeletben határozza meg a fizetendő gondozási díjat. A Bölcsődékben, a Fejlesztő Napközi Otthonban és a Fogytékosok Napközi Otthonában ellátottak részére az Önkormányzat gondozási díj fizetését állapította meg.

A gondozási díj áfa mentes.

Az intézményvezető a kötelezettet írásban tájékoztatja a gondozási díj összegéről a megállapodás megkötésekor, illetve a gondozási díj változásakor.

A térítési díj teljes összegét átvállalja a fenntartó Rendszeres Gyermekvédelmi Kedvezményben részesülő, a 3 vagy több gyermekes, illetve a Speciális Csoportba járó gyermekek családjaitól, ők mentesülnek a gondozási térítési díj fizetése alól.

A gondozási térítési díj 50 %-át hiányzás esetén is ki kell fizetni.

II. FUNKCIONÁLIS EGYSÉGEINK

Bölcsődénkben részleges integráció keretein belül történik a gyermekek gondozása, fejlesztő nevelése, melyre két egység áll rendelkezésünkre.

I. egységben 2 összenyíló szoba

Kék csoport (speciális csoport):

3 fő kisgyermeknevelő (6+2 óra)-9 fő eltérő fejlődésű gyermek

Sárga csoport (bölcsődei csoport):

2 fő kisgyermeknevelő (7+1 óra)-12 ép fejlődésű gyermek

II. egységben 2 összenyíló szoba:

Zöld csoport (speciális csoport):

3 fő kisgyermeknevelő (6+2 óra)-9 fő eltérő fejlődésű gyermek

Piros csoport (bölcsődei csoport):

2 fő kisgyermeknevelő (7+1 óra)-12 ép fejlődésű gyermek

Mindkét egységhez külön fürdőszoba, áradó, kocsitároló, felnőtt WC tartozik. A gyermekek egyéni foglalkozására külön helyiséget biztosítunk a gyógypedagógusok számára. Egyéni mozgásfejlesztésre külön tornaszoba áll rendelkezésre a konduktornak. Betegségek megelőzésére, immunerősítésre, relaxációra só-szobát alakítottunk ki. Tálalókonyhával rendelkezünk, ahol 1 fő konyhalány végzi az ételek előkészítését, tálalását, mosogatást. A Kölcsey úti főzőkonyhából szállítják az ételt. Bölcsődénkben lehetőség nyílik speciális, illetve - szakorvosi javaslatra- diétás étkeztetésre.

Egységenként 1 –1 fő bölcsődei dajka gondoskodik a helyiségek és textíliák tisztaságáról, továbbá segíti a kisgyermeknevelőket a gyermekek zökkenőmentes ellátásában. A textilek mosása és vasalása külön helyiségekben, mosókonyhában, illetve vasalószobában történik.

A bölcsőde fűtése, meleg víz ellátása helyben történik. /gázkazán, vízmelegítő / melyre 1 fő szakképzett fűtőt alkalmazunk. A játszókertek, gazdasági udvar rendben tartása a fűtő feladatköréhez tartozik, ellátja az udvari munkás teendőit, továbbá feladata az egyszerű karbantartások elvégzése is.

A dolgozók ebédlőt, 2 öltözőt, zuhanyzót, férfi, és női WC-t használhatnak.

2.1. Akadálymentesítés

Intézményünk akadálymentesített, az 1. egység bejárata felől kerekesszékekkel is megközelíthetők a bölcsőde helyiségei.

III. BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS

3.1. Bölcsődei nevelés-gondozás személyi feltételei

Dolgozó	Képesítés	Létszám
Bölcsődevezető	Diplomás Csecsemő- és kisgyermeknevelő, szakgondozónő	1 fő
<i>Kisgyermeknevelő</i>	<i>Diplomás Csecsemő- és kisgyermeknevelő</i>	<i>1 fő</i>
Gyógypedagógiai asszisztens, Kisgyermeknevelő	Gyógypedagógiai asszisztens Kisgyermekgondozó-nevelő	2 fő
Kisgyermeknevelő	Kisgyermekgondozó-nevelő	6 fő
Kisgyermeknevelő	Csecsemő- és gyermekgondozó	1 fő
Kisegítő	8 ált. Bölcsődei dajka	2 fő
Konyhalány	Konyhalány	1 fő
Fűtő, udvari munkás	Ipari gáztüzelő berendezés kezelő	1 fő

Külső szakemberek

Gyógypedagógus	Gyógypedagógus,	2 fő (PMPSZ- heti 21kontakt óra)
Konduktor	Konduktor – tanító	1 fő (PMPSZ- heti 21kontakt óra)
Orvos	Gyermekegyógyász	2 fő (Megbízás- heti 4 óra)

3.2. A bölcsődei nevelés-gondozás célja: a családok segítése, a gyermekek fizikai és szellemi fejlődésének biztosítása, nemzetiségi és vallási hovatartozástól függetlenül- feltétel nélküli szeretettel, odafigyeléssel, elfogadással. Bölcsődénkben részleges integráció keretein belül foglalkozunk az ép fejlődésű gyermekek mellett, eltérő fejlődésű gyermekek fejlesztő nevelésével, gondozásával.

Bölcsődénk célja, küldetése: a gyermekek harmonikus fejlődésének elősegítése, fizikai- és érzelmi biztonságuk megteremtése. A sajátos nevelési igényű gyermekek társadalomba való beilleszkedésének egyengetése, a lehető leghatékonyabb segítség nyújtása abban, hogy ezek a gyermekek nagyobb esélyt kaphassanak az életük során, megfelelő óvodai- iskolai nevelésben, képzésben részesülhessenek, életminőségük javuljon. Az érintett családok támogatása gyermekük fejlesztésében, problémáik megoldásában, a társadalomba való visszailleszkedésükben, valamint munkavállalásuk elősegítésében.

Meghitt, családi légkör megteremtése, mind a gyermekek, mind törvényes képviselőik, mind a dolgozók bizalmának, jó közérzetének megalapozása céljából. Egy olyan, a másságot elfogadó környezet kialakítása, ahol minden gyermek és törvényes képviselője egyenrangúnak, fontosnak érezheti magát.

3.3. A bölcsődei nevelés alapelvei

3.3.1. A család rendszerszemléletű megközelítése

A család rendszerszemléletű megközelítése értelmében a bölcsődei nevelésben elsődleges szempont a család működésének megismerése, megértése. A rendszerszemlélet lényege, olyan komplex látásmód alkalmazása, amely nem csak a kisgyermeket, hanem a családot is kiindulópontnak tekinti. Az interakciós mintákat a kisgyermek visszatükrözi, ezáltal képet kaphatunk a család erősségeiről és gyengeségeiről. Az erősségek hangsúlyozása által a szakember hozzájárulhat a család életminőségének javításához.

3.3.2. A kora gyermekkori intervenció szemlélet befogadása

A kora gyermekkori intervenció magában foglal minden olyan tevékenységet, amely a kisgyermek sajátos szükségleteinek meghatározását és figyelembevételét szolgálja. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató funkcióját tekintve alkalmas színtér a kora gyermekkori intervenció szemléletének alkalmazására. Ennek értelmében a kisgyermeknevelő feladata az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradások, megtorpanások felismerése és jelzése.

3.3.3. A családi nevelés elsődleges tisztelete

A kisgyermek nevelése a család joga és kötelessége. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és azokat erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében. Mindezek értelmében fontos a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató életébe.

3.3.4. A kisgyermeki személyiség tisztelete

A kisgyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Különleges védelem, bánásmód illeti meg. A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával. Figyelmet kell fordítani az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbségek iránti tolerancia kialakítására.

3.3.5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe

A bölcsődei nevelésben a korosztály életkori sajátosságaiból adódóan meghatározó a kisgyermeknevelő szerepe, aki személyiségén keresztül hat a kisgyermekre és a családra. A feladatok színvonalas megvalósítására megfelelő szakmai kompetenciával és identitással, kellő önismerettel, magas szintű társas készségekkel bíró szakember képes. Ebből adódóan a kisgyermeknevelő felelős a szakmai tudása szinten tartásáért, gyarapításáért, szakmai kompetenciái fejlesztéséért.

3.3.6. A biztonság és a stabilitás megteremtése

A kisgyermek egyéni igényeitől függő bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő beszoktatásra, adaptációs időszakra úgy tekintünk, mint a kisgyermek elvesztett biztonságának újrateremtésére. A kisgyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága („saját kisgyermeknevelő”rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához. A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét. A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

3.3.7. Fokozatosság megvalósítása

A fokozatosságnak a bölcsődei nevelés minden területét érintő bármely változás esetén érvényesülnie kell. A kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új dolgok, helyzetek megismerését, a szokások kialakulását.

3.3.8. Egyéni bánásmód érvényesítése

A kisgyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a kisgyermeknevelő elfogadó, empatikus, hiteles nevelői magatartása. A bölcsődei nevelésben figyelembe kell venni a kisgyermek spontán érzésének, egyéni fejlődésének ütemét, a pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, kompetenciáját, nemzetiségi/etnikai, kulturális és vallási

hovatartozását. A fejlődés ütemét mindig magához a gyermekhez viszonyítva kell megítélni. Minden új fejlődési állomásnak kiindulópontja maga a gyermek. Ezért fontos, hogy a bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz járó kisgyermekek mindegyike egyéni szükségleteihez igazodó mértékben részesüljön érzelmi biztonságot nyújtó gondoskodásban és támogatásban.

3.3.9. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek interakciójának bensőséges, intim helyzetei. A gondozási helyzetek megvalósulása során a nevelésnek és a gondozásnak elválaszthatatlan egységet kell alkotnia. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei nem korlátozódhatnak a gondozási helyzetekre. A fiziológiás szükségletek kielégítése megteremti a magasabb rendű szükségletek kielégítésének feltételeit. A professzionális gondozás, hozzájárul a személyes kapcsolatok pozitív alakulásához és a nevelési feladatok megvalósulásának egyik kiemelt színtere.

3.3.10. A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása

A korai életévekben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák, ezért támogatásuk kiemelt jelentőséggel bír a bölcsődei nevelésben. Biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és egyéb tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, átélhesse a spontán tanulás örömét, megerősödjön benne a világ megismerésének vágya. Kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzések biztosításával segíteni kell önálló kezdeményezéseit, megteremtve ezáltal az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának biztos alapjait.

3.4. A bölcsődei nevelés feladatai

a.) a családban nevelkedő 20 hetes- 3 éves kisgyermek napközbeni ellátása, testi és pszichés szükségleteinek kielégítése, optimális fejlődésük elősegítése.

b.) a 20 hetes- 6 éves sajátos nevelési igényű gyermekek rehabilitációjának és rehabilitációjának segítése a gondozás, nevelés, az egyéni és a csoportos foglalkozások keretében, a gyógypedagógus irányításával.

3.4.1. A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése

A bölcsődei ellátást nyújtó Intézmény, szolgáltató, mint a kisgyermekes családokkal kapcsolatba kerülő első gyermekintézmény jelentős szerepet tölt be a törvényes képviselői kompetencia fejlesztésében. A család erősségeinek megismerése, támogatása a pozitívumok kiemelésével valósul meg. A családi és bölcsődei nevelés összhangja, a törvényes képviselők és a kisgyermeknevelők közötti egyenrangú, konstruktív, kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolat elengedhetetlen feltétel a kisgyermek harmonikus fejlődéséhez. A törvényes képviselő ismeri legjobban gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelő, mint szakember, szaktudására, tapasztalataira építve, a törvényes képviselők igényeihez igazodva közvetíti a kora gyermekkori fejlődéssel, neveléssel kapcsolatos ismereteket, módszereket

3.4.2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

- a gyermek testi és pszichés szükségleteinek kielégítése, fejlődésének elősegítése, egészségének megóvása mellett,
- vidám, kiegyensúlyozott gyermekek legyenek,
- szeressék a zenét, mondókát, a mesét, mely a lelküket formálja,
- lehetőséget kell adni a rendszeres mozgásra, sokoldalú fejlődésre,
- a só-szoba kihasználásával elősegítjük a gyermekek egészségének, megóvását, megőrzését,
- észrevegyék, és élvezzék a természet adta szépségeket,
- arra törekszünk, hogy pozitív példákon keresztül gyűjtsenek tapasztalatokat, élményeket környezetükről,
- erősödjön a gyermekek biztonsága,
- lehetőséget biztosítunk arra, hogy természetes anyagokkal ismerkedjenek,
- biztosítunk számukra megfelelő játékidőt a szabadlevegőn,
- a helyes kézmosás elsajátítása, a fürdőszoba használatának fontossága/ WC használata, mosakodás, törölközés, fésülködés/.

3.4.3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése

A bölcsőde elsődleges feladata a gondozás, mely nyitott a gyógypedagógia felé, és lehetőséget biztosít a fejlesztőnevelésre, integrált keretek között.

Az integráció jelentősége:

- A fejlődésben elmaradt gyermeknek húzóerő az egészségesen fejlődő gyermektársak jelenléte, a napközbeni közös tevékenység. Játékukra az utánzó játék a jellemző, amely erősen inspirálja a gyermekeket a társak mozdulatainak követésére, begyakorlására.
- Az egészséges gyermekek is profitálhatnak az integrációból – elfogadás, tolerancia, melyet az őket gondozó felnőttektől láthatnak, tapasztalhatnak.
- A bölcsődében az ép gyermek által nyújtott minta az eltérő fejlődésű gyermek optimális fejlődését segítheti, illetve az ép gyermek egészséges személyiségfejlődését teljessé teheti
- A törvényes képviselők mindkét csoportjának a bölcsődébe kerüléskor kell szembenéznie az első leválással, ami nem könnyű feladat. Ebben segít a törvényes képviselővel történő fokozatos beszoktatás, a családlátogatás. A közös átadó helyiség lehetőséget ad a törvényes képviselőknek a találkozásra, a közös problémák megbeszélésére, gyermekeik állapotának megismerésére.
- Az eltérő fejlődésű gyermeket nevelő törvényes képviselők legtöbbször még a "feldolgozás" időszakában kerülnek a bölcsődébe, itt szembesülnek először gyermekük másságával.
- Tele vannak önváddal, a család elutasításával, tanácstalansággal. Segítséget nyújt számukra az a lehetőség, hogy bölcsődébe hozhatják gyermeküket, nem pedig egy fogyatékos intézménybe. Az addig otthon gondozott gyermek lemondásokra készítette az anyákat, sok esetben ki sem vitték a közösségbe. Gyermekek bölcsődébe járása lehetőséget ad a törvényes képviselők visszakörülésére a társadalomba, újra munkát vállalhatnak, teljesebb életet élhetnek.
- Az egészséges gyermekek szülei szintén sokat nyerhetnek a közös találkozások alkalmával felmerült problémák, értékrendek megítélésével. Őszinte

odafigyeléssel, megértéssel, segítőkészséggel fordulnak egymáshoz. Jobban értékelik saját helyzetüket, egyes problémáik eltörpülnek a másik törvényes képviselőkéhez képest.

- A bölcsőde valamennyi dolgozója naponta gyakorolja az elfogadást, a szeretet teljes gondozást, nevelést.
- A kisgyermeknevelők nem egyforma létszámú csoporttal foglalkoznak, de elismeréssel adóznak a speciális csoport kisgyermeknevelői felé. A kisebb csoport létszám ellenére, fokozottabb odafigyelést, egyéni bánásmódot igénylő gyermekek kitöltik a kisgyermeknevelők teljes munkaidejét. A bölcsődei csoportos kisgyermeknevelők látják a társ kisgyermeknevelők tevékenységét, elismerik munkájukat, tehermentesítik a nap bizonyos időszakában őket, hiszen az integrált nevelés lényege az együttjátás, a napi tevékenységek együttes megoldása. Közös a felügyelet, közös a tevékenység mindkét csoportban.
- A kisgyermeknevelők és a gyógypedagógusok helyzete jobb, mint egy szegregált csoportban, hiszen a kiégés veszélye nem áll fenn. Naponta találkoznak csacsogó, izgó-mozgó gyermekkel, akik átsegítik őket a lelkileg megterhelő problémákon.
- A gyógypedagógiai asszisztensek és kisgyermeknevelők munkáját megnehezíti az egészséges csoport jelenléte a csoportos foglalkozások alkalmával. Elvünk, hogy gyermeket: nem hívunk, és el nem küldünk a foglalkozásokról. Természetes érdeklődésükből fakadóan a gyermekek folyamatos mozgásban vannak ezen alkalmakkor. A felkínált lehetőséggel nem minden gyermek él. Van, aki mással szeretne játszani ezen idő alatt.
- Nagyon fontos a családokkal való jó kapcsolat kiépítése és fenntartása. A családlátogatás után igény szerint szervezünk szülőklubokat, melyeket szintén integráltan tartunk. Feltárjuk ezzel a törvényes képviselők előtt, hogy vannak közös problémák, melyekre közösen találhatunk megoldást. Szükséges speciálisan más jellegű szülőklubok szervezése is, ahol olyan törvényes képviselők találkozhatnak, akiknek hasonló nehézségekkel kell megküzdeniük / autizmus / Családi játszódélután szervezésével összehozzuk a családokat, és közösen töltjük el a délutánt. A törvényes képviselők számára nagyon fontos az első közösség gyermekük életében, hiszen további jövőjük alakulásában segítségre számíthatnak, és bizalommal fordulhatnak embertársaikhoz.
- A jelenlegi pályázati rendszerben nagyobb eséllyel indulhatunk, hiszen az egészséges gyermekeket ellátó bölcsődéknek nagyon kevés lehetősége van pályázat benyújtására. Fejlesztő eszközök beszerzésére, külső szakemberek meghívására nyílik lehetőségünk, mellyel nagyobb segítséget tudunk nyújtani a családoknak és egyben továbbképzést is tudunk tartani a bölcsőde dolgozóinak.

3.4.4. Megismerési folyamatok fejlődésének segítése

- A nevelési, fejlesztési program megvalósítása érdekében fontos a megfelelő eszközkészlet biztosítása
- Kisgyermeknevelői kreativitással, alkotó készséggel minden feladat megoldható

- A természetes anyagok behozatala, azokkal való tevékenység bővíti gyermekeink ismeretanyagát
- Az önálló tevékenység támogatása
- Megfelelő, nyugodt légkör, élmények biztosítása
- Megfelelő kisgyermeknevelői magatartás: viselkedési, helyzetmegoldási minták, támogató, bátorító odafigyelés, megerősítés, türelem, kivárás, az együttjátás öröme, tanulási folyamatok elősegítése.

3.5. A speciális csoport működése

Tárgyi feltételek:

Az eltérő fejlődésű gyermekek korának és egyéni szükségleteinek megfelelő játszóhely, játékok, bútorok, továbbá a speciális foglalkozásokhoz szükséges eszközök, segédeszközök, szemléltető eszközök biztosítása.

Személyi feltételek

- Megfelelő létszámú kisgyermeknevelő. A felvételre kerülő gyermekek állapota határozza meg az egy kisgyermeknevelő által ellátható gyermeklétszámot, ez *3-nál* több nem lehet.
- A speciális feladat ellátására alkalmas kisgyermeknevelő. A csoportban csak szakképzett kisgyermeknevelő dolgozhat, a speciális feladattal járó fokozott szellemi és fizikai igénybevételre tekintettel a kisgyermeknevelők kiválasztása önkéntes jelentkezés alapján történik.
- Megfelelő szakemberek biztosítása. Az eltérő fejlődésű gyermekek ellátásához a sérülés jellegétől függően speciális szakemberekre is szükség van (gyógypedagógus, gyógytornász, konduktor stb.)
- A szakemberek alkalmazása az igényektől és a lehetőségektől függően történhet részidős, meghatározott heti óraszámban, vagy főállásban.
- Bölcsődénkben a PMPSZ Váci Tagintézménye alkalmazásában álló 2 fő gyógypedagógus és 1 fő konduktor óraadóként látja el naponta a Szakértői Bizottság által előírt egyéni fejlesztéseket.
- A gyermek sérülésének, egyéni sajátosságainak ismeretében a szakember ad tanácsot a gondozáshoz. Összeállítja a speciális foglalkozások feladatait, meghatározott rend szerint végzi azokat, és hozzásegíti a kisgyermeknevelőt ahhoz, hogy távollétében hasonló módon végezhesse a foglalkozásokat. A szakemberek javaslatainak alkalmazkodnia kell a bölcsőde általános gondozási, nevelési elveihez, feltételeihez.
- Elengedhetetlen a csoportban a szakemberek és a gyermekekkel közvetlenül foglalkozó kisgyermeknevelők összehangolt tevékenysége.
- A feladatok koordinálásában jelentős szerepe van a megbízott csoportvezetőnek és a bölcsőde orvosának.
- Az orvos feladata kell, hogy legyen a hagyományos bölcsőde orvosi tevékenység mellett, a szakemberekkel együttműködve a gyermek sorsának irányítása, más szakemberekkel, intézményekkel való kapcsolattartás, konzultáció. Az ő feladata adott esetben a megyei rehabilitációs centrummal vagy a gyermek kezelőorvosával való kapcsolattartás is.

Eltérő fejlődésű gyermek a bölcsődében

A bölcsődei csoportok, illetve az ott gondozott gyermekek napközbeni életében, meghatározó jelentősége van a bölcsődei gondozást, nevelést segítő alapelveknek.

A bölcsődében eltöltött idő fokozatos növelése, a saját kisgyermeknevelő rendszer az egészséges gyermekhez hasonlóan a sérült gyermek számára is szükséges, az új környezethez való alkalmazkodás, a megváltozott napirend megismerése, megszokása számára még inkább megterhelő.

Érzelmi támasz a törvényes képviselő és a saját kisgyermeknevelő jelenléte, aki mindenben segíti őt.

A fokozatos, törvényes képviselővel történő beszoktatás a kisgyermeknevelő számára jó lehetőség a gyermekkel, törvényes képviselővel való ismerkedésre.

Megismeri a törvényes képviselő- gyermek közötti kommunikációs formákat, jelzéseket, melyek vonatkoznak:

- a gyermek egyéni szükségleteire,
- környezetére,
- hangulatára,
- kapcsolatteremtési igényére.

A törvényes képviselővel közösen kialakíthatja a gyermek fejlettségi szintjének legmegfelelőbb kommunikációs módokat, ezzel is segítve kettőjük jó kapcsolatának kialakítását.

A törvényes képviselő számára új életformát jelent gyermekének bölcsődei elhelyezése:

- alkalma nyílik arra, hogy az addig zárt környezetből kimozduljon,
- megerősítést, segítséget kaphat a szakemberektől problémái megoldásához,
- figyelemmel kísérheti gyermeke beilleszkedését,
- tapasztalhatja, hogy gyermekét, jelzéseit komolyan veszik,
- másságát elfogadva egészséges gyermektársaihoz hasonló ellátásban részesül.

3.5.1. Egyéni foglalkozások

Az egyéni foglalkozások tanévre szóló egyéni terv alapján heti órabeosztás szerint történnek, külön erre a célra kialakított, berendezett szobában.

Az intézményben alkalmazott gyógypedagógiai fejlesztések formái:

- kognitív képességek fejlesztése,
- autista, autisztikus gyermekek terápiája,
- bazális terápia,
- látás nevelés,
- hallásnevelés,
- alternatív és augmentatív kommunikáció,
- szenzoros integrációs tréning,
- beszédfejlesztés,
- egyéni mozgásfejlesztés.

3.5.2. Egyéni mozgásfejlesztés

Az egyéni és kiscsoportos (2-3 fő) fejlesztő foglalkozásokon azon gyermekek vesznek részt, akiknél a Szakértői Bizottság mozgásfejlesztést javasolt, illetve az állapot felmérés alkalmával mozgás- vagy mozgáskoordinációs problémát észlelt a konduktor.

A tornaszobában a fejlesztések időtartama 30 -45 perc.

A szakember a gyermek bölcsődébe érkezésekor, majd minden fejlesztési év elején felméri a gyermek mozgásállapotát és egyéni fejlesztési tervet készít, amelyben leírja az egyéni mozgásfejlesztési célokat és feladatokat.

A foglalkozásokról egyéni fejlesztési naplót vezet.

Az év végén a gyógypedagógussal együtt értékeli a gyermek fejlődését az értékelő lapon.

A konduktor, a gyógypedagógusokkal és a kisgyermeknevelőkkel folyamatosan együttműködik, szükség szerint megbeszéli velük a gyermekek mozgásával, mozgásával kapcsolatos, napi gyakorlatban végzendő feladatokat (pl. segédeszközök, ültetések, speciális evőeszközök, stb.)

A bölcsőde kapcsolatot tart ortopéd orvossal és a segédeszközöket készítő ortopédiai műszerésszel.

Az egyéni foglalkozások lehetőséget adnak mind a gyermeknek, mind a fejlesztő szakembernek, a maximális egymásra figyelésre, melynek során a gyermek képességeinek hatékony kibontakoztatására nyílik mód.

A fejlesztés egyénre szabottsága azonban nem elszigetelt jelenség, a nap minden tevékenységében tudatosan jelen van.

3.5.3. Szervezett, irányított játékezeményezés

A csoportos foglalkozások szintén heti órabeosztás szerint gyógypedagógiai asszisztensi és kisgyermeknevelői team-munkában történnek teljes integráció keretében.

A foglalkozásokon a részvétel nem kötelező, de lehetőség szerint megpróbálunk minden kisgyermeket bevonni.

A kezdeményezett tevékenységeken túl nagy teret adunk a gyermekek spontán megnyilvánulásainak.

3.6. Foglalkozások típusai

3.6.1. Zenecsoporth

Célja:

- zenei érdeklődés felkeltése,
- ritmusérzék fejlesztése,
- összerendezett mozgásra készítés,
- feszültségoldás,
- utánozó készség fejlesztése,
- kommunikáció fejlesztése,
- szocializáció fejlesztése,
- figyelem, emlékezet fejlesztése,
- zenei hallás, éneklési készség elindítása,
- személyiségfejlesztés.

Elemi: a bölcsődében összeállított mondóka- és dalgyűjtemény alapján éneklés, mondókázás, ritmus hangszerek használata, zenehallgatás, zenére mozgás (eszközökkel vagy a nélkül).

3.6.2. Ábrázoló csoportfoglalkozás

Célja

- finommozgás fejlesztés,
- feszültség oldás,
- kommunikációs fejlesztés,
- személyiség fejlesztés,
- kontaktus készség javítása,
- szocializáció fejlesztése.

Elemi: rajzolás zsírkrétával, gömb zsírkrétával, ceruzával, tábla- és aszfaltkrétával. Festés ujjal és különböző eszközökkel (szivacs, nyomda), különböző felületekre (papír, textil, üveg). Papír tépése, gyűrése, vágása, ragasztása. Különböző termékek és tésták felhasználásával alkotás. Gyurmázás.

3.6.3. Mozgásfejlesztő foglalkozás

Célja

- mozgáskoordináció fejlesztése,
- egyensúly érzék fejlesztése,
- egészséges életmódra nevelés,
- utánozó készség fejlesztése,
- szabálytartás,
- feszültségoldás.

Elemi: "egyszerű tornagyakorlatok" mondóka kíséretével mozgás, eszközök segítségével

Alkalmazott mozgásfejlesztő eszközök:

Különböző méretű labdák (dobás, rúgás gyakorlásához, egyensúlyfejlesztéshez, lazításhoz), gördeszka, guruló zsámoly, rugós deszka, rácshinta, csúszda, pad, trambulín, stb.)

3.6.4. Érzékelés, észlelés fejlesztő csoportfoglalkozás

Célja:

- a taktilis észlelésen keresztül a kognitív képességek fejlesztése,
- információ gyűjtése a környezetről,
- testséma fejlesztése,
- környezetben való eligazodás segítése,
- látás, hallás, szaglás, ízlelés, tapintás fejlesztése,

Elemi: a különböző textúrájú anyagok tapintása tenyérrel, talppal (szőrme, szivacs, kefe, dörzs-szivacs, tapintó lapok, termékekkel teli babzsákok, toboz, fenyőág). Különböző anyagok ízlelése, szaglása. Hallási és látási figyelmet fejlesztő játékok (különböző zajok, zörejek lokalizálása, tárgykövetés, fixálás, fény- árnyék, színek-formák megfigyelése).

A foglalkozások dokumentálása:

A 14/1994. (IV. 24.) MKM rendelet a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról 8. § (1),(2).(6).(7). bekezdés előírásainak megfelelően történik. (Forgalmi Napló, Fejlesztési terv, Egyéni Fejlesztési Napló, Értékelési lap)

3.6.5. Egészségvédelem, egészséges életmódra való nevelés

Közvetlen prevenció

- védőoltások figyelemmel kísérése. gyermek egészségügyi törzslapon nyilvántartás vezetése,
- a gyermekek helyes napirendjének kialakítása,
- korszerű étkezési szokások kialakítása (zöldségek, gyümölcsök, vitaminok fontossága), diétás étkezés szakorvosi javaslatra,
- rendszeres szellőztetés, levegőztetés, szabad mozgás biztosítása,
- Só-szoba rendszeres használata,
- hőség-riasztás esetén - Rendkívüli Napirend szerinti munkavégzés,
- törvényes képviselőknek tanácsadás (egészség megőrzés, helyes szokások kialakítása).

Alkalmazottak részére

Feszültségoldás:

- gyógy-masszáz lehetőségének biztosítása,
- relaxációs lehetőség a só-szobában,
- megfelelő pihenőidő biztosítása.

A kerékpárral érkező dolgozóknak:

- megfelelő szociális helyiségek, eszközök biztosítása,
- a kerékpár tárolás megoldása.

3.7. Gyógyszeradás, elsősegély

- a gyermekek egészségügyi törzslapján a kezelő orvos feljegyzi és aláírásával hitelesíti a rendszeresen alkalmazott gyógyszereket,
- a törvényes képviselők írásban nyilatkoznak (üzenő füzetben) a gyógyszereszedéssel kapcsolatos valamennyi kérdésben,
- állandóan szedendő gyógyszereket írásos orvosi utasításra, névvel, pontos adagolással ellátva eredeti csomagolásban tároljuk a gyógyszereszekrényben,
- az elsősegély felszerelés elérhető helyen van mindkét csoportban, valamint a központi gyógyszereszekrényben,
- elsősegélynyújtók: a csoportvezetők, szükség esetén bárki
- a gyógyszerkészlet összeállítása a gyermekorvos feladata.

3.8. A bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei

3.8.1. „Saját kisgyermeknevelő”-rendszer

A „saját kisgyermeknevelő”-rendszer a személyi állandóság elvén nyugszik. A csoport gyermekeinek egy része (6 gyermek) tartozik egy kisgyermeknevelőhöz. A nevelés-gondozás mellett ő kíséri figyelemmel a gyermek fejlődését, vezeti a feljegyzéseket, törzslapját, naplóját, ő tartja számon az újabb fejlődési állomásokat.

A „saját kisgyermeknevelő” szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe, és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő a kisgyermeknevelője (felmenőrendszer). Az ún.

ölelkezési időben – az az időszak, amikor mindkét kisgyermeknevelő a csoportban van – idejét elsősorban a „saját” gyermekei gondozására, nevelésére fordítja.

A „saját kisgyermeknevelő”-rendszerben több figyelem jut minden gyermekre, számon lehet tartani a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait, elsősorban a „saját kisgyermeknevelő” segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken.

3.8.2. Gyermekcsoportok szervezése

A bölcsődei gyermekcsoport létszámát jogszabályok határozzák meg. A csoportok maximális létszáma 14 fő akkor, ha minden gyermek betöltötte a 2. életévét. Amíg a gyermekcsoportban két évnél aluli gyermek is van, a feltöltöttség 12 fő lehet. Ennél magasabb létszám szakmailag nem fogadható el, a megengedettnél több gyermek nem csupán ellátási problémát jelent a kisgyermeknevelőnek, hanem nagyobb a zaj a csoportban, valószínűsíthetően több a konfliktus, megterhelőbb az alkalmazkodás a gyermekek számára, kevesebb a lehetőség az egyéni bánásmódra.

A gyermek a bölcsődébe járás teljes időtartama alatt ugyanabba a gyermekcsoportba járjon.

Életkor szerint homogén és vegyes csoportok egyaránt előfordulnak. Szakmailag támogathatóbb az életkor szerinti homogén csoport: részint azért, mert a gyermekek közötti nagy egyéni különbségek kezelése még homogén csoportban sem könnyű feladat, részint azért, mert a vegyes korcsoport előnyei a bölcsődés korban kevésbé érvényesülnek, mint a későbbi életszakaszokban

3.8.3. Napirend

A folyamatos napirendbe kell beépíteni az eltérő fejlődésű gyermekek napirendjét, fejlesztő programjait. Ezt a feladatot nagy körültekintéssel, odafigyeléssel, jó szervezéssel kell megoldani. A siker függvénye a gyermekek napirendjének bölcsődei szinten történő összehangolása.

A bölcsődében a felnőtteknek egyidejűleg több gyermek szükségleteinek kielégítéséről kell gondoskodnia. A jól kialakított napirend elősegíti a gyermekek alkalmazkodását, megalapozza és fokozza biztonságérzetüket.

A napirend alkalmazkodik:

- a gyermek fiziológiás szükségleteinek ritmusához,
- aktív tevékenység lehetőségéhez,
- pihenés megfelelő kielégítéséhez.

A rendszeres ismétlődés, egymáshoz kapcsolódó események segítik a gyermekek tájékozódását, biztonságérzetét.

A napirend a beépülő gondozási helyzetekkel biztosítja az eltérő fejlődésű gyermekek fejlesztési lehetőségeit. A gondozási műveletek rendszeresen ismétlődnek, így a gyermek idő- és helyzetismerete könnyebben kialakul. Lehetőség adódik a gyermek tanulásának, önellátási, önkiszolgálási szintjének, együttműködési készségének fejlesztésére, én- tudatának kialakulására, beszédfejlődése segítésére, a finom mozgások megfelelő fejlesztésére.

Normál csoportban az étkezési, gondozási tevékenységek közötti időszakot a játék tölti ki, speciális csoportban a délelőtti folyamán – a spontán játék mellett – egyéni és csoportos fejlesztő foglalkozások váltják egymást. Szabad játék során lehetőségük van a gyermekeknek, hogy a tanult funkciókat gyakorolják.

A kisgyermeknevelők figyelemmel kísérik a gyermekek tevékenységét, ha szükséges, segítik a játékot oly módon, hogy ez a gyermek saját ötletének megvalósítását tegye lehetővé.

A napirend kialakításakor az alábbi szempontokat kell figyelembe venni:

- a gyermekek életkorát, egyéni szükségleteit,
- a gyermekek megoszlását,
- a saját kisgyermeknevelő rendszer elvét,
- a bölcsőde nyitvatartási idejét,
- az évszakok változásait,
- az otthoni-bölcsődei napirend összhangját.

Az életkornak, szükségleteknek megfelelően a napirendet változtatni kell, valamint a gyermekcsoportok fejlődésével folyamatosan.

A nyugodt, egyéni gondozás feltételeit a napirendben biztosítani kell, az egyes gondozási műveletekhez megfelelő idő hagyásával.

A speciális kisgyermeknevelői feladatok nagyon jól beépíthetők a bölcsőde szakmai elvárásainak rendszerébe.

Eltérő fejlődésű gyermekek esetében indokolt a direkter nevelési módszerek alkalmazása, amelyek megjelennek a kisgyermeknevelő gyermekkel való tevékenységében és beszédében is. A kisgyermeknevelő beszéde a megszokottól eltérő minőségi jegyeket hordozhat. Kezdetben rövid, tömör, gesztusokkal kísért, egyszerűen szerkesztett mondatokban kell fogalmaznia az elvárásokat, hangosabb, artikuláltabb szövegformálással, szókincsét fokozatosan bővítve a gyermek értelmi fejlődésének megfelelően.

Leggyakrabban a kérést, felszólítást, tiltást használják, ritkán alkalmazható a megelőző figyelmeztetés, meggyőzés, választási lehetőség felajánlása.

A feladatok utáni dicséret, taps jutalomértékű a gyermek számára, a legnagyobb motiváció a további munkához. Esetenként szükség van a cselekvések közös kivitelezésére is.

A kisgyermeknevelőnek nehéz feladata van, hiszen az egészséges gyermekek esetében minden helyzetben lehetőséget kell biztosítani a választásra, a gyermek akaratának érvényesítésére.

Sérült gyermekek esetében gyermekenként más és más elvárásai lesznek a kisgyermeknevelőnek. Másképp fog kommunikálni, attól függően, hogy mit ért meg a gyermek, hiszen a gyermek válaszai, illetve azok hiánya irányítja őt a megfelelő kommunikációs mód kialakításában.

Az intézmény átgondolt, összehangolt munkája teremti meg az egyenletes, sietség nélküli, nyugodt munka feltételeit.

Minden gondozási egységnek külön napirendet kell összeállítania, melyet csoportokra kell lebontani.

A jó napirend kialakításának feltétele az egyes gyermekek életkorának, igényeinek figyelembe vétele.

A kisgyermeknevelő munkarendje egyénre lebontva készül, mely a gyermekek napirendjéhez igazodik, munkáját megkönnyíti, szervezetté teszi a jól áttekinthető napirend.

A kisgyermeknevelői munkarend kialakításának szempontjai:

- milyen korú és összetételű a csoport,
- a gyermekek mikor érkeznek, távoznak,
- hány gyermeket lát el a kisgyermeknevelő,
- hány gyermek van egy csoportban,
- hány kisgyermeknevelő látja el a csoport gyermekeit.

A kisgyermeknevelői munkarend végleges formában csak akkor alakul ki, amikor a csoportnak már teljes a gyermeklétszáma.

A beszoktatás alatt figyelni kell a gondozási műveletekre fordított időt, az ehhez való igazodás lehetővé teszi a jó napirend kialakítását.

A lépcsőzetes munkaidő beosztásnál célszerű a kisgyermeknevelői munkarendet úgy összeállítani, hogy az ölelkezési idő minél hosszabb legyen aktív időszakban, az alvási időre kisebb rész essen.

Létszámkiesés esetén (szabadság, betegség) a csoporton belüli hosszabb műszak vállalás segíti elő a gyermekek nyugalmát, biztonságérzetét.

A gyermekek ellátása, gondozása nagy felelősség.

A kisgyermeknevelő a rá bízott gyermekek érdekében személyes lemondásra, áldozathozatalra is képes.

A bölcsődei dajkák munkarendje:

A kész napirend ismeretében állíthatjuk össze a bölcsődei dajkák munkarendjét. A feladatokat pontosan össze kell hangolni, hogy munkájukban segítsék egymást, így biztosítva a gyermekek nyugodt légkörben való tevékenységét.

Feladatkörük több irányú:

- tárgyi kellékek kikészítése,
- ételek csoportba szállítása,
- textília mosása, vasalása, csoportba bekészítése,
- a hulladékok, szennyes pelenkák eltávolítása,
- ágyak előkészítése, lerakása,
- helyiségek takarítása.

A csoportok életét munkájukkal nem zavarhatják meg.

A kisgyermeknevelő- gyermek kapcsolat állandóságának megtartása érdekében a bölcsődei dajka gondozási műveletet nem láthat el!

A munka összehangolása, a munkarendek kialakítása a bölcsődevezető feladata. Figyelemmel kell, hogy kísérje, hogy a napirend folyamatosan a gyermekek igényeihez igazodjon és emellett a kisgyermeknevelők számára egyenletes, nyugodt munkát tegyen lehetővé.

3.8.4. Tárgyi feltételek

A kisgyermeket körülvevő tárgyi környezetet - a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató épületét, játszóudvarát és egyéb helyiségeit -, a jogszabályi és szakmai előírások, a csoportokba járó kisgyermekek létszáma, életkora, igényei alapján úgy kell kialakítani, hogy az biztonságos legyen és a bölcsődei nevelés megvalósítását szolgálja.

3.9. Családok támogatásának módszerei és lehetőségei

3.9.1. Kapcsolat a törvényes képviselőkkel

A bölcsődei nevelés-gondozás a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. A családi és a bölcsődei nevelés-gondozás összhangja, a törvényes képviselők és a kisgyermeknevelők közötti partneri kapcsolat kialakítása elengedhetetlen feltétele a gyermekek harmonikus fejlődésének. A törvényes képviselő ismeri legjobban a gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelő pedig, mint szakember, szaktudásával, tapasztalataival tudja segíteni a törvényes képviselőt gyermeke nevelésében.

A törvényes képviselők és a bölcsőde folyamatosan, kölcsönösen tájékoztatják egymást a gyermek fejlődéséről; ez alapvető fontosságú a személyre szóló bölcsődei nevelés-gondozás kialakításában, és a családokat is segíti a gyermek nevelésében.

A korrekt partneri együttműködés feltétele a kölcsönös bizalom, az őszinteség, a hitelesség, a személyes hangvételi (de nem bizalmaskodó), etikai szempontból megfelelő, az érintettek személyiségi jogait tiszteletben tartó, tapintatos, folyamatos kommunikáció, az információ megosztása.

A kapcsolattartásnak, tájékoztatásnak több formája van:

- fogadó óra,
- családlátogatás,
- szülői értekezlet,
- napi beszélgetések a törvényes képviselővel,
- szülőcsoportos beszélgetések,
- egyéni tanácsadás (szükség esetén),
- üzenő füzet,
- szervezett családi játszónap.

3.9.2. Fogadóóra keretében a bölcsődei beiratkozással és bölcsődei étellel kapcsolatos információ átadás történik a törvényes képviselők felé.

3.9.3. A családlátogatás célja: a családdal való kapcsolatfelvétel, a gyermeknek és a törvényes képviselőnek otthoni környezetben való megismerése, ezért lehetőség szerint az első családlátogatásra a beszoktatás megkezdése előtt kerüljön sor. A családlátogatás arra is lehetőséget nyújt, hogy a törvényes képviselő bővebben informálódjon a bölcsődei életről, jobban megismerje azokat a kisgyermeknevelőket, akikre gyermekét bízta.

A családi élet az emberek intim szférájához tartozik, ezért a családlátogatás lehetőségének ajánlásakor, az időpont megválasztásakor, a családlátogatás alatt és után a család kívánságait mindenek felett tiszteletben kell tartani (a családlátogatás előli elzárkózást is).

A családlátogatás elsősorban a családdal való kapcsolatfelvétel és a gyermekkel való megismerkedés miatt fontos. A törvényes képviselő-gyermek kapcsolat megfigyelése olyan feladatokra hívja fel a figyelmünket, amelyek majd a bölcsődébe kerülést követően fontosak lehetnek. Benyomást szerezhetünk a gyermeknek a családban elfoglalt helyéről és számos olyan körülményről, mely érdeklődésére, értelmi

fejlődésére hatással lehet. Az ismerkedő családlátogatást a csoport két kisgyermeknevelője együtt teszi meg, a bölcsődébe kerülés előtt 1-2hétrel. Ez segíti a közös összehangolt munkájukat. A beszélgetést a gyermek kisgyermeknevelője vezeti. Nagyon fontos a tapintat és a bizalom.

A kisgyermeknevelő helyes magatartása családlátogatáskor:

- viselkedése magabiztos, határozott, de nem fölényes,
- megfelelő időben, személyre szóló tapintatos kérdéseket tesz fel,
- értő figyelem, nyitott, odaforduló magatartás,
- őszinte érdeklődés, visszajelzés a törvényes képviselőknek,
- tiszteletben tartja a személyiséghatárokat,
- nem kioktató, vagy parancsoló,
- pontosság, rugalmasság.

A megfigyelést, tapasztalatot, célzott beszélgetés tartalmát formanyomtatványon rögzíti a bölcsődében.

3.9.4. Beszoktatás, a törvényes képviselővel történő fokozatos beszoktatás

A törvényes képviselővel történő fokozatos beszoktatás a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. Az anya vagy az apa jelenléte biztonságot ad a kisgyermeknek, és megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodását. A kisgyermek és a kisgyermeknevelő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket új környezetének elfogadásában, jelentősen megkönnyíti a beilleszkedést a bölcsődei közösségbe, mérsékeli az adaptáció során mutatkozó stresszreakciók (pl. étkezési, alvási nehézségek, nyugtalanság, sírás, tiltakozás, a törvényes képviselőhöz való fokozott ragaszkodás, a viselkedésben, szokásokban, az önállóság terén jelentkező esetleges változások ... stb.). súlyosságát, időbeni elhúzódását.

Előkészítése a bölcsődevezető feladata (beszélgetés arról, hogy mit vár el tőlünk a törvényes képviselő, mi mit tudunk nyújtani, ismertetjük a beszoktatás menetét stb.). A beszoktatás 2 hétig tart, de esetenként ez növelhető, vagy csökkenthető az igények szerint. A beszoktatás időtartamát lehetőleg nem rövidítjük le, a gyermek ne érezze a sürgetést törvényes képviselői részéről (megfelelni akarás) hogy neki mielőbb „teljesítenie” kell. A beszoktatás első napjaiban a szükséges gondozási műveleteket a törvényes képviselő végzi a bölcsődében. Az időt úgy kell növelni, hogy a törvényes képviselő a gyermekével valamennyi gondozási műveletet elvégezhesse és azt a kisgyermeknevelő megfigyelhesse. Egy csoportban egy kisgyermeknevelőhöz azonos időben egy törvényes képviselő és egy gyermek érkezhet. A törvényes képviselő a bölcsődében csak a saját gyermekével foglalkozhat.(Erre az előkészületek során fel kell hívni a figyelmét.)

A törvényes képviselővel történő fokozatos beszoktatás módszerének eredményessége egyértelműen abban rejlik, hogy a gyermek számára a család és a bölcsőde aktív együttműködésével megteremtődnek a feltételek a bölcsődei élet elfogadására.

3.9.5. Szülői értekezlet

- a bölcsődevezető tartja évente 3 alkalommal,

- szeptemberben a Szülői Érdekképviselői Fórum tagjainak megválasztása,
- júniusban az új gyermekek törvényes képviselőinek tájékoztatása,
- áprilisban az óvodába készülő gyermekek törvényes képviselőinek tájékoztatása.

3.9.6. Napi beszélgetés

Fontos a napi szintű kölcsönös tájékoztatás a bölcsődébe érkezéskor és hazaadáskor is.

Érkezéskor a törvényes képviselő informálja a kisgyermeknevelőt a fontos tudnivalókról, a gyermek egészségi állapotáról.

Hazaadáskor pedig a kisgyermeknevelő informálja a törvényes képviselőket a nap eseményeiről, illetve a gyermek fejlődéséről. A napi beszélgetések erősítik a bizalmat és segítik a gyermek megismerését.

3.9.7. Szülőcsoportos megbeszélések

A kapcsolattartásnak olyan módszere, amely lehetővé teszi az egy csoportba tartozó gyermekek törvényes képviselői számára, hogy szervezett formában találkozzanak és kommunikáljanak aktuális témákról a gyermekek fejlődésével kapcsolatban. A beszélgetéseket a csoportba tartozó kisgyermeknevelők vezetik, tapasztalatukkal szakmai tudásukkal segítik a törvényes képviselőket a kérdéses helyzetek megoldását illetően.

3.9.8. Egyéni tanácsadás

Személyes beszélgetést igénylő kérdésekben egyéni beszélgetést kezdeményezhet a törvényes képviselő, illetve a kisgyermeknevelő vagy a bölcsődevezető is.

3.9.9. Üzenő füzet

Írásos tájékoztatási forma a törvényes képviselő és a kisgyermeknevelő között.

3.9.10. Indirekt kapcsolattartási formák

Az indirekt tájékoztatási formák jól kiegészítik a direkt kapcsolattartási formákat. Az írásbeli tájékoztatók, hirdetőtáblák, honlap, szórólap, közösségi oldalakon való megjelenések lehetőséget adnak az ismeretterjesztésre.

Nyitás a családok felé nagyon fontos feladatunk. Nyílt napokon biztosítjuk a törvényes képviselők részére az együtt játszás lehetőségét.

Feladatunk, hogy a törvényes képviselőket bevonjuk, megtanítsuk a fejlesztés lehetőségeinek kiaknázására. Bevonjuk őket a csoportos foglalkozásokba, melyen elsajátíthatják az együtt játszás, célirányos fejlesztő játék lehetőségét. Hiszen minden játék fejleszt, csak tudni kell, hogy mit játszunk gyermekeinkkel.

Bölcsődénk nyitott a családok felé: alkalmazkodunk a családok életritmusához. A gyermekek beérkezésére többféle variációs lehetőséget biztosítunk: vagy $\frac{3}{4}$ 8 óráig kell beérkezni – ezek a gyermekek igénybe veszik a reggelit is. Amennyiben a törvényes képviselők munkája lehetővé teszi, akkor a gyermek 8³⁰ óra után is érkezhetsz, ez esetben kimarad a reggeli ellátásból.

A beérkezés legkésőbbi időpontja 9³⁰ óra, ugyanis a csoportos foglalkozások ebben az időpontban kezdődnek. Bölcsődénk speciális tevékenysége miatt ragaszkodunk kell a gyermekek beérkezésének pontos előrejelzéséhez, mivel a folyamatos napi

tevékenységekre, foglalkozásokra való előkészületek a gyermekek fejlődésének érdekeit szolgálják.

- Minden egységben külön faliújságot helyezünk el az átadóban, melyen a családok rendszeresen olvashatják programjainkat, az aktuális hirdetéseket.
- A törvényes képviselők a bölcsődébe lépéskor nyilatkoznak arról, hogy gyermekük szerepelhet-e fénykép vagy videó felvételen. Így módunkban áll kiállításokon, városi illetve egyéb rendezvényeken, szülőklub foglalkozásokon a gyermekek munkái mellett képekkel is bemutatni a bölcsőde szakmai munkáját.
- Szervezett programjaink: Mikulás, Húsvét, Farsang „ Családi játszódélután „- amely minden évben nagyobb tömegeket vonz. A régi bölcsődések is visszajárnak ezekre a napokra, a környékbeli családok is ellátogatnak hozzánk. Törekszünk az ünnepek hagyományőrző formában történő megünneplésére.
- Krízishelyzetben lévő családoknak segítséget nyújtunk gyermekük elhelyezésében, bölcsődei felvételében a *Család- és Gyermekejóléti Központ* együttműködésével.
- Az óvodával kötött Együttműködési megállapodás lehetővé teszi, hogy gyermekeink óvodai felvétele ügyében segítséget nyújtsunk a legmegfelelőbb ellátás érdekében. Különösen fontos ez a speciális ellátást igénylő gyermekek esetében.
- Kapcsolatrendszerünk széles skálája lehetőséget nyújt a többgenerációs együttélés okozta problémák, életvezetési nehézségek feltárására /családlátogatás/, a megfelelő helyen történő jelzésre, megoldás keresésére.

3.10. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény kapcsolatrendszere

Fontos feladatunk a társintézményekkel való jó kapcsolat kiépítése, ápolása. Az Intézményrendszerünkhöz tartozó Intézményekkel napi kapcsolatban állunk.

A Vác- és környéki Család és Gyermekejóléti Központ -Szolgálatok, Családsegítők munkatársaival, védőnőivel eseti kapcsolatban vagyunk.

A Pedagógiai Szakszolgálat szakembereivel folyamatos a kapcsolattartás.

A váci óvodákkal, speciális óvodával és iskolákkal kiépített jó szakmai együttműködést fenntartjuk.

Korai fejlesztést végző, önkormányzati, alapítványi intézményekkel kölcsönösen látogatjuk egymást, tapasztalatokat cserélünk.

A Szakértői Bizottságokkal személyes, telefonos, elektronikus kapcsolatunk van.

Folyamatosan építjük a kapcsolatunkat a gyakornokokat küldő képző intézményekkel.

Az Intézmény eredményesebb működéséhez nélkülözhetetlen a kapcsolatok szélesítése.

3.11. Baleset megelőzés

- a baleset megelőzés érdekében történik a játékok, berendezési tárgyak rendszeres vizsgálata, selejtezése, az udvari játékok minőségének megóvása,
- a játszótéri eszközök biztonságossága és üzemeltetése: az ide vonatkozó rendelet – 78/2003 (XI. 27.) GKM rendelet – „a játszótéri eszközök biztonságáról” - alapján történik,

- a munkavédelmi előírások betartása valamennyi dolgozó számára kötelező, az évente megtartott tanfolyamon való részvételt aláírással igazolni kell. Ezen előírások egyaránt védik a dolgozók és a gondozottak biztonságát.

3.12. A bölcsődei nevelés főbb helyzetei

A bölcsődében biztosítani kell a gyermekek számára, hogy koruknak és fejlettségi szintjüknek megfelelően részt vehessenek az egyes élethelyzetek, tevékenységek előkészületeiben, kiválasztásában, alakításában.

Gondozás: a gyermekek aktívan vehessenek részt a műveletekben, megfelelő időt biztosítva számukra, az önállósági törekvéseik megvalósítására.

Bensőséges interakciós helyzet kisgyermeknevelő és gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése.

A személyes és a szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek csecsemőkortól kezdve aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben érzi a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait a felnőtt megerősítéssel, dicsérettel jutalmazza (ez növeli az együttműködési kedvet). Lényeges az elegendő idő biztosítása, mivel az egyes mozzanatok megtanulása hosszú gyakorlást igényel. A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a kisgyermeknevelőnek a gyermekről adott jelzései kihatnak az önelfogadásra, a személyiség egészséges alakulására.

A gondozás jelentős mértékben befolyásolja a szokáskialakítást és az önállósodást.

Játék: a szabad játéktevékenységre fordított idő a legfontosabb a napirend kidolgozásánál, hiszen a világ megismerésére, befogadására szolgál.

Megfelelő, nyugodt légkört kell biztosítani, helyes nevelői magatartással (elfogadás, tolerancia, kezdeményezés, együtt játszás, pozitív megerősítés, biztató, kedves türelem). Az együtt játszás örömforrás kell, hogy legyen, mely segíti a társas kapcsolatok kialakulását, szociális képességek fejlődését.

Mondóka, ének: a zenei nevelés fontos alapja, hogy mindig a gyermekek korának megfelelő éneket, mondókákat halljanak, megfelelő zenét hallgassanak. A gyermekek életében fontos szerepe van a zenének, pozitív érzelmet, érzelmi biztonságot nyújt számukra, segíti az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását. Játékhelyzetekben mondott mondókák, az éneklés, hatással van a csoport hangulatára.

Vers, mese: Az érzelmeken keresztül hat a személyiségre, a kisgyermeknevelőnek jó kommunikációs helyzet. Aktualitását a gyermek pillanatnyi érzelmi állapota befolyásolja, hat a beszéd, gondolkodás, emlékezet, képzelet fejlődésére.

Alkotó tevékenység: fontos szerepe van az érzelmek feldolgozásában, önkifejezés a gyermek számára. A feltételeket biztosítani kell számukra, hogy maga az alkotás örömszerzési forrás lehessen.

Bevonhatóak bizonyos feladatokba is: a környezetük szebbé tételébe – pakolás, díszítés, virágok elrendezése, falevelek gyűjtése. Játékosan, és főleg önkéntesen végzett feladatokkal, tevékenységekkel jobban megismerhetik környezetüket, annak szebbé tételében is közreműködhetnek.

A rajzaikat, ragasztásaikat, kézműves munkáikat megőrizzük, a törvényes képviselők számára látható helyen kifüggesztjük. Fontos, hogy az alkotói tevékenység iránti érdeklődésüket felkeltsük, megtartsuk.

Mozgás

Az egészséges gyermek mozgásigénye nagy, örömmel gyakorolja, melynek lehetőségét biztosítani kell a szobában, udvaron egyaránt. A játékeszközök szerepe az érdeklődés felkeltése, a mozgás aktivitás fenntartása. A változatosabb mozgás lehetőségét biztosítani kell a nagymozgásos játékokkal a szobában is. A szobában ki kell alakítani olyan játszóhelyeket is, amelyek a csecsemő vagy a mozgásukban akadályozott gyermekek számára biztosítja a szabad mozgás feltételeit (elkerített szobasarok). A praktikus mozgások gyakorlására a gondozási műveletek során van lehetőség, az önállósági törekvéseik támogatása mellett.

Tanulás

Legfontosabb mozgatórugója a belülről fakadó kíváncsiság, az érdeklődés. Színterei: a gondozás, játék, társas tevékenység, kommunikáció. Formái: utánzás, spontán játékos tapasztalatszerzés, ismeretszerzés, szokáskialakítás.

A gyermekek nem csak egymás tevékenységét, mozdulatait utánozzák, hanem a kisgyermeknevelőket is. Ezért fontos szerepe van a kisgyermeknevelők magatartásának, hozzáállásának, elfogadásának, türelmének, személyes példamutatásának.

A kisgyermekkor tanulás fontos eleme a beszéd. Feltételei: biztonságos, támogató, beszélő környezet, bizalomra épülő felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolat.

Célunk a bölcsődés kor végére

- önállóság terén: egyedül étkezzon, kis segítséggel öltözködjön, tisztálkodjon,
- társas kapcsolat: szívesen játsszon társaival, az együttjátás örömet nyújtson számára,
- napirend elfogadása: jól tájékozódjon környezetében, ismerje a csoportban kialakított szokásokat, szabályokat, ne jelentsen számára gondot az alkalmazkodás,
- érdeklődés: legyen környezete iránt nyitott, szívesen vegyen részt új tevékenységekben,
- beszéd: kapcsolatait (felnőtt, gyermek) beszéd útján gazdag szókinccsel alakítsa,
- szobatisztaság: a gyermekek többsége a 3. életév végére szobatisztává válik.

3.13. Dokumentáció

- célja a gyermek fejlődésének nyomon követése, a fejlődési folyamat alakulásáról való tájékozódás lehetőségének megteremtése, a dokumentáció legyen pontos, napra kész, tárgyyszerű, hiteles, árnyalt, rendszeres,
- a kisgyermeknevelők naponta vezetik a csoportnaplót, melyben gyermekenként rögzítik a nap eseményeit, a gyermek fejlődését,
- a gyermek egészségügyi törzslapon a gyermek és törvényes képviselőinek adatai, orvosi vizsgálatok eredményei, védőoltások igazolása, bölcsőde orvosi, kisgyermeknevelői bejegyzések szerepelnek.
- a kisgyermeknevelő összefoglalóival itt követi írásban a gyermek fejlődését, 3 éves kor alatt 3 havonta, 3 éves kortól 6 havonta készít összefoglalót,
- az üzenő füzetet törvényes képviselő és kisgyermeknevelő közösen vezetik, egymás tájékoztatására szolgál,

- a fertőzőnaplóba folyamatosan, de havonta mindenképpen rögzítik a csoportban előforduló fertőző megbetegedéseket, hó végén aláíratják a bölcsőde orvosával szükség esetén az Igazgató jelentést küld az ÁNTSZ felé illetve az Intézmény fenntartójának.

Mindenkire nézve kötelező a személyiségi jogok figyelembe vétele, az ezzel kapcsolatos szabályok betartása.

3.14. Az ellátás igénybevételének módja

Az. **Szt.** 93.§(1): A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevétele önkéntes, az ellátást igénylő, illetve törvényes képviselője szóbeli vagy írásbeli kérelmére, indítványára történik.

3.15. Az ellátottak és a szolgáltatást végzők jogainak védelme

Az **Szt.** 94/E § előírásai szerint: Az adatvédelmi, titoktartási kötelezettségnek minden dolgozó eleget tesz. A törvényes képviselőket több csatornán (szóban, üzenő füzet, faliújság) keresztül informáljuk a változásokról, aktuális eseményekről. Betekinthetnek a gyermekükről vezetett dokumentációkba, szóban és írásban tájékoztatjuk őket gyermekük fejlődéséről, esetleges problémákról, változásokról. Tanácsadást nyújtunk.

A gyermekek és törvényes képviselők érdekeinek és jogainak védelme érdekében Érdekvédelmi Fórum működésének adunk helyet. A törvényes képviselők sérelem, észrevétel esetén a bölcsőde vezetőjéhez, igazgatójához, illetve a területileg illetékes gyermekjogi-, illetve ellátott-jogi képviselőhöz fordulhatnak. (elérhetőségük a faliújságokon kifüggesztve).

Az alkalmazottak érdekvédelmét intézményes szinten a Közalkalmazotti Tanács látja el.

3.16. Gazdálkodási gyakorlat

A Bölcsődék és Fogyatékosok Intézménye önálló jogi személy, a helyi önkormányzat által felügyelt költségvetési szerv.

Gazdálkodási elvek, feladatok bölcsődénkben:

- az adott költségvetési keret célszerű, takarékos, gazdaságos és kreatív felhasználása,
- a szükséges karbantartási munkálatok feljegyzése, megtervezése, kivitelezésének igazolása,
- az elhasználandó anyagok, eszközök használatból való kivonása és selejtezésre előkészítése,
- a leltár pontos vezetése, változások feljegyzése,
- a pénzügyi forráskeresés lehetőségeinek folyamatosan kutatása, a már kialakított jó kapcsolatok ápolása,
- a törvényes képviselők, dolgozók és családtagjaik önkéntes adományait, felajánlott munkáját szívesen elfogadjuk.

IV. TOVÁBBKÉPZÉSEK, TAPASZTALATCSERÉK TERVEZÉSE

4.1. Továbbképzés

Az Intézményi továbbképzési terv alapján kerül sor a továbbképzéseken való részvételre.

4.2. Tapasztalatcsere

Konferencián, tapasztalatcserén való részvétel:

- Cházár András Óvoda,
- Korai Fejlesztő Központba,
- A Speciális Csoportos gyermekeinket beintegráló óvodákba tervezünk látogatást,
- Részt kívánunk venni a váci Gyermejkölési konferencián, és egyéb fejlesztőszakemberek részére szervezett konferenciákon
- A váci Bodza Műhellyel tervezünk közös programokat,
- Szakmai megbeszéléseket, team-megbeszéléseket minden héten, szerdán, illetve csütörtökön tartunk bölcsődénkben saját szakembereink és a PMPSZ nálunk dolgozó szakemberei részvételével.

Szükség esetén szakmai konzultációkat tartunk külső szakemberekkel, gyermek neurológussal, a bölcsőde gyermekorvosával, egyéb segítőkkel.

4.3. Gyakornokok fogadása

Gyakorlatvezetés, szakmai képzés különböző képző intézményekből érkező hallgatók részére diplomás tereptanár vezetésével.

4.4. Szakmai előírások- Módszertani levelek

- „ A bölcsőde működési engedélyének szakmai követelményei”
- A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja
Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet Gyermejkölési és Gyermekevédelmi Főosztály Bp. 2011.
- „Fogyatékos gyermekek gondozása nevelése a bölcsődében”
- Korai fejlesztés a bölcsődében. Módszertani levél NCSSZI Bp. 1994.
- „Játék a bölcsődében”/ Bp. 1997./
- „Folyamatos napirend a bölcsődében” /BOMI Bp./
- „ Irányelv az anyával történő fokozatos bölcsődei beszoktatáshoz”
- „Bölcsőde – család kapcsolata” / Stróbl Mária/
- „Óvoda – Bölcsőde kapcsolata”
- Útmutató - a fejlődési tábla vezetéséhez.
- „A Közegészségügyi – Járványügyi Szakmai Kollégium Módszertani levele a bölcsődékben és oktatási intézetekben alkalmazható vegetáriánusi és hasonló jellegű étrendekről.”
- „Orvosi munka a bölcsődében és a csecsemőotthonokban”
/ Dr Kardos Andor/
- „Ének-zenei nevelés a bölcsődében” /Forrai Katalin/

- „Ének az óvodában” / Forrai Katalin/
- „A bölcsőde kertje, az épület külső kapcsolatai” /BOMI/
- „A szakmai munka ellenőrzésének szempontjai”
- Felszerelési jegyzék VI. Bölcsődék /EüM.Bp.1944/
- Bölcsődei szakmai és szervezési útmutató /BOMI Bp.1993/
- Bölcsődei Szakmai Kollégium I. sz. módszertani levele az AIDS-ről
- A bölcsőde kertje, az épület külső vakolatai. Kialakítási útmutató /BOMI Bp. 1986